Mustasuo-Tynnyrikorpi tuulivoimahankkeen yleisötilaisuus, Ylikiiminki

Yhteyshenkilö
Minna Takalo ylitarkastaja (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus)
Jarmo Pohjola yleiskaavasuunnittelija, Virpi Haverinen yleiskaavasuunnittelija (Oulun kaupunki)
Antti Tanskanen Timo Laatio (Tuulialfa Oy)
Ella Kilpeläinen, Ismo Vendelin (AFRY Finland Oy)
Tiina Huotari (AFRY, muistion laadinta etänä)

Osallistujat
Paikalla noin 70 henkilöä
Linjoilla Teamsissa:
40 (klo 18.10), 44 (18.35), 49 (19.05)

Pvm.
30/01/2024

1 Tervetulosanat

Minna Takalo avasi yleisötilaisuuden. Oulun kaupunki, hanketoimija ja konsultin edustajat esittäytyivät.

2 Esitykset

2.1 ELY-keskus

Takalo esitteli perustiedot YVA-menettelystä, sen osapuolista ja kansalaisten osallistumisesta sekä viranomaisten roolista YVA-menettelyssä. Takalo muistutti lausuntojen ja mielipiteiden jättämisestä YVA-ohjelmaan viimeistään 14.2.2024.

2.2 Oulun kaupunki

Jarmo Pohjola esitteli kaupungin roolia tuulivoimakaavoituksessa sekä lähtökohtia tuulivoiman hankekehitykseen Oulussa. Lisäksi Pohjola esitteli Pohjois-Pohjanmaan liiton energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaa ja Oulussa meneillään olevia tuulivoimahankkeita.

2.3 Hankevastaavan puheenvuoro

Antti Tanskanen esitteli Tuulialfa Oy:tä ja tuulivoimahankkeiden positiivisia vaikutuksia yleisellä tasolla. Lisäksi Tanskanen kertoi syitä ja perusteluita siihen, miksi Mustasuon alue on valikoitunut hankekehitykseen.

2.4 Konsultin esitys YVA-ohjelmasta ja kaavasta

Ella Kilpeläinen esitteli YVA-ohjelmaa ja Ismo Vendelin kaavoitukseen liittyvää osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa.

3 Kysymykset ja keskustelu

On tehty sopimuksia, joissa maata vuokrataan yhtiölle ja yhtiö vuokraa edelleen tuulimyllyn omistajalle? Tarvitaanko siihen välikäsiä, jotka ottavat osan välistä?

Tanskanen: Sopimuksissa on kiinteä hinta ja prosentuaalinen osuus tuoton mukaan. Myytäessä sopimus siirtyy sellaisenaan loppuomistajalle.

Miksi hanketta ei tehdä kotimaisella rahalla?

Tanskanen: Suomalaisista yhtiöistä ei välttämättä löydy suoraan loppuomistajaa, sillä hanke vaatii paljon pääomaa. Mielellään toki otettaisiin suomalainen toimija, mikäli se on mahdollista.

Teams: Kysymys: Mistä rakentamisessa tarvittava kiviaines on suunniteltu hankittavaksi? Kuinka monta kuutiota kalliota tarvitaan hankkeen rakentamisessa?

Tanskanen: Tarkkoja laskelmia ei ole vielä tehty, mutta koska kuljettaminen on kallista, maa-aines pyritään löytämään mahdollisimman läheltä. Tarkka massamäärä selviää ennen rakennusvaihetta.

Mitä kautta liikenne Mustasuolle hoidetaan?

Tanskanen: Alustavassa hahmotelmassa ei ole tähän otettu vielä kantaa. Kaavaluonnokseen lähdetään tekemään luonnosta ja suunnitelmaa. Pyritään läpiajettavuuteen ja tehdään tarkempia kuljetusselvityksiä hankkeen edetessä. Koko tuulivoimapuiston operointiajan hanketoimija pitää huolta ja vastaa tiestöstä.

Teams: Mikä on paliskunnan hyöty tuulivoimaloista, kun kaikki rakennetut alueet poistuu pysyvästi laidun alueesta ja rakennetut alueet on jatkossa pysyvästi rauhattomia?

Tanskanen: Tuulivoimaa on Suomessa jo aiemminkin rakennettu poronhoitoalueelle. Hanketoimija keskustelee vaikutuksista paliskuntien kanssa ja on jo keskustellut. Kompensaatioilla pyritään kehittämään porotaloutta eli yhteistyötä halutaan tehdä.

Mikä kompensaatio on?

Tanskanen: Paliskunnan ja hanketoimijan välinen asia, ellei paliskunta halua sitä myöhemmin tuoda esille.

Takalo: Ensimmäinen poronhoitolainmukainen neuvottelu on pidetty ja myöhemmin jatketaan neuvotteluita. Viranomainen edellyttää porotalousselvitystä ja vaikutusten arviointia.

Teams: Kuka haluaa tällaisen maiseman ja meluhaitan takapihalleen? Voimalat kuulostavat massiivisille. Mikä seurantaryhmä on?

Kilpeläinen: Mallinnukset tehdään YVA-selostusvaiheessa, joskin hanketoimija on niitä jo tehnyt. Maisemavaikutukset arvioidaan myös selostusvaiheessa. Seurantaryhmään on koottu yhdistyksiä (esimerkiksi kyläyhdistykset) ja luonnonsuojeluliiton tapaisista järjestöistä. Lisäksi mukana ovat kaupungit, kunnat ja viranomaistahoja. Kokous on järjestetty viime syksynä ja seuraava järjestetään ensi syksynä.

Takalo: Lausunnot ja mielipiteet kootaan ja viranomainen katsoo, että lakisääteiset asiat toteutuvat. Mallinnukset päivitetään aina voimalapaikkojen muuttuessa. Palaute on tärkeää myös Oulun kaupungille, suojaetäisyyksien arvioimiseen.

Teams: Puolen miljardin hanke. Tynnyrikorven kanssa toista miljardia. Onko takana uskottava investoija.

> Tanskanen: Tuulialfa tekee tällä hetkellä yhteistyötä OX2:n kanssa. OX2 on kokenut tuulivoimarakennusyhtiö hankkeelle.

Miten mittauksissa otetaan huomioon aliäänet eli matalat taajuudet? Saadaan vaikutelma, että alue on suursijoittajien hallinnassa. Miten hankkeen elinkaaren loppupäässä?

> Kilpeläinen: Melumallinnus tehdään tietyllä ohjelmistolla ja siinä huomioidaan reseptoripisteet lähellä ja mitataan äänitasot. Alustavat mallinnukset on tehty ja voimalasijoittelulla on huomioitu meluvaikutukset.
>
> Takalo: ELY:n meluasiantuntijat ottavat myös kantaa tehtyihin selvityksiin lausunnossa.
>
> Tanskanen: Käytetään pidempiä etäisyyksiä kuin vaaditaan. Puistolle annetaan vakuudet, joka tarkoittaa sitä, että mikäli hanketoimija jättäisi asian hunningolle, niin vakuus kattaisi jälkihoidon. Sopimus kuitenkin velvoittaa toimijaa huolehtimaan hankkeen loppukaaresta. Myös teräsrakenteet ovat arvokkaita ja toimija haluaa varmasti hyödyntää ne.

Lavat ovat lasikuitua? Miten ekologisuus on otettu huomioon?

> Tanskanen: Hiilikuitua ja erilaisia komposiitteja hyödynnetään myös. Lapojen jälkikäyttöön on jo erilaisia kierrätysratkaisuja olemassa.

Teams: Huonosti käy hirvikantojen ja metsästysmaiden… Mikä on turvaetäisyys metsästyksen yhteydessä myllyihin?

> Tanskanen: Ei etäisyyksiä eli metsästys sallitaan hankealueella, mutta tokikaan voimaloita ei saa ampua.

Teams: Minulla on jäämässä kaava-alueen alle vajaa 30 ha maata. Rajoittaako laadittava kaava jotenkin maa-alueeni jatkokäyttöä?

> Tanskanen: 40 dB melualue vaikuttaa maa-alueen jatkokäyttöön rakentamisen osalta. Kaikki hankealueelle jäävät maanomistajat saavat sopimuksen ja korvauksen.

Onko kaikilla hankealueilla sopimukset? Voiko kaikki käyttää tiestöä? Tuleeko puomeja?

> Tanskanen: Noin 95 % koko hankkeen (Mustasuo-Tynnyrikorpi) maa-alasta (koko hanke) on tehnyt sopimuksen. Kaikki saavat käyttää aluetta, joskin rakennusaikana sitä rajoitetaan turvallisuuden takia. Yhtiö ei aseta puomeja alueelle. Maanomistajat voivat niitä laittaa.

Voiko voimaloiden paikat muuttua vielä paljon?

> Tanskanen: Vasta selvitysten jälkeen on tiedossa kaikki informaatio, jonka jälkeen voidaan tarkentaa voimalasijainteja.
>
> Takalo: Ohjelman voimalasijoittelu on yleensä hyvä arvaus sijoittelusta ja hankkeen edetessä suunnitelma tarkentuu.

Onko aurinkovoimapuisto aidattava?

Tanskanen: Toivotaan, että porojen kulku voitaisiin sallia, joten aitaamista selvitetään. Toki vaaralliset alueet on suojattava. Välttämättä koko aluetta ei rajata.

Takalo: Vakuutusyhtiö saattaa vaatia rajaamista, mutta tämä on tapauskohtaista ja mahdollisesti kulkuväyliä pystytään jättämään.

YVA-ohjelmassa sanotaan, että hankealue osin Kiiminkijoen valuma-alueella, vaikka se on kokonaan?

Kilpeläinen: Hyvä täsmennys.

Teams: Miten yksityiskohtaisia mallinnuksia (esim. melumallinnusta, visuaalista mallia tms.) lähialueen asukkailla on mahdollista nähdä? Vai onko kyse yleisistä malleista?

Tanskanen: Kaikki näytetään mitä tehdään. Ja jokaiseen hankkeeseen laaditaan hankkeen suunnitelmien mukaiset mallinnukset.

Voidaanko rakentaa tuulimylly Maakuntakaavan rajaaman alueen ulkopuolelle?

Vendelin: Voidaan jonkin verran poiketa. Vaatii tapauskohtaista arviointia ja perusteluita. Suuremmat kokonaisuudet vaativat maakuntakaavan taakseen.

Tuulivoimapuistojen lähellä asuvat kertovat, että meluhaitta kuuluu ainakin 2,5 kilometrin päähän. Otatteko nämä ihmisten kokemukset huomioon selvityksiä tehdessänne? Oliko niin, että Oulun kaupunki huomioi, että asutusta ei ole alle 1,5 kilometriä?

Tanskanen: 2,5 km on varmasti kokemusperäinen. Mallinnukset tehdään meluisimmilla voimalatyypeillä ja maksimivaikutuksilla eli todellisuudessa melu tulee olemaan aina vähäisempää. Meluraja sijoittuu yleensä 1,2–1,3 km etäisyydelle. Tuulen kerrostuessa siten, että siipien kohdalla tuulee kovaa ja maantasolla on tyyntä, joudutaan voimalaa jarruttamaan ja sellainen tilanne voi kuulua hetkellisesti etäämmälle. 40 dB ääni on hiljaisessa tilassa esimerkiksi videotykin ääni, joka sekin on usein jo kovempi. Tuulialfa käyttää kahta kilometriä rajana.

Oulun kaupunki käyttää 1,5 kilometrin minimivaroetäisyyttä.

Keskustelu ilmavoimien kanssa? Kuka maksaa lopulliset purkukustannukset? Linjojen ja teiden alle jäävä maa? Mitä hankeyhtiö on valmis maksamaan?

Tanskanen: On keskusteltu.

Hankeyhtiö maksaa lain mukaan ja takana on vielä vakuus.

Esimerkiksi Turkkiselässä Vaalassa 30 km ja 80 maanomistajaa, joista kaikki halusivat tehdä sopimuksen teiden alle jäävästä maasta, joten se kertonee jotain summasta. Tanskanen ei ota tarkemmin kantaa heidän ja yksityishenkilöiden sopimuksiin.

Kuinka korkealla myllyllä melumallinnus on tehty? Löytyykö susia tai kotkia? Miten vaikuttaa arvokkaisiin hillasoihin? Kuinka syvälle myllyt istutetaan? Viinivaarassa tehty

selvityksiä (pohjavesihanke) heikosti. Tuleeko tässä se tilanne kuin Viinivaarassa, että saadaan sitä, mitä tilaaja haluaa. Kuinka luotettava YVA-selvitys on?

Tanskanen: Mallinnuksissa on 300 metrin voimalat, joka on siis korkeus, jossa siipi maksimissaan.

Selvitysten raportointi on vielä kesken, mutta kotkien pesiä ei ole löytynyt hankealueelta.

Toivottavasti hanke vähentää kasvihuonepäästöjä ja auttaa sitä kautta hillasatoa.

Jokaisen myllyn perustus tehdään kohteen vaatimalla tavalla. Noin 4 metriä syvälle asennetaan (toteamus yleisöstä). Perustuksen syvyys riippuu perustustavasta ja maaperästä.

Takalo: Viinivaara on ollut erillinen hanke ja se ei kuulu tähän YVA-menettelyyn. Hankkeesta vastaava on velvollinen toteuttamaan YVA:n, jonka tekee asiantuntijat. Viranomainen valvoo YVA-työtä ja sitä, että vaikutusarvioinnit tehdään luotettavasti. Perustellussa päätelmässä vaaditaan tarvittaessa lisäselvityksiä.

Voidaanko aurinkovoimaloita laittaa talojen katoille ja hoitaa sitä kautta? Yksilö saisi sähkön ja toimija hoitaisi.

Takalo: Tässä puhutaan teollisen kokoluokan hankkeista.

Tanskanen: On myös yrityksiä, jotka tarjoavat avaimet käteen palveluita kotitalouksille.

Onko mylly koskaan kehityskaaren päässä?

Tanskanen: Aina voidaan rakentaa uusi mylly ja jatkaa.

Kommentti: Toimisto Olkiluodossa 400 m päässä voimalasta ja meren kohina oli kovempi kuin voimalan ääni.

Miten käyttöiän jälkeen? Antaako investori riittävät takuut purulle, jälkihoidolle yms? Mikä on turvaetäisyys talvella, pitääkö pelätä tippuvaa jäätä?

Tanskanen: Purkutakuuteen vastattu aiemmin. Pitää olla varovainen ja tiedostaa riski. Jos siipi lämmitetään, riski on hyvin pieni.

Takalo: Alueilla käytetään usein myös varoituskylttejä.

Tuulivoimaloista irtoaa palasia ja osia. Kuka korvaa, jos joku satuttaa itsensä näihin irto-osiin?

Tankanen: Hanketoimija korvaa, jos näin käy.

Kuinka lähelle Sorsuanjokea on tarkoitus tehdä maankaivutöitä?

Takalo: Ei saa aiheuttaa haitallisia vesistövaikutuksia.

Minkälainen arvo annetaan suunnittelussa kallisarvoisen maaseutumaiseman menetykselle? Tuulivoimalat heikentävät arvoa huomattavasti. Kuka maksaa konsulttien palkat? Entä kiinteistövaikutukset?

Tanskanen: Koskematon luonto on aina arvo sinänsä, mutta myös energia on tuotettava. Tutkimusten mukaan tuulivoimalla ei ole vaikutuksia kiinteistöjen arvoon.

Vaikuttaako paikalliseen säähän?

Kilpeläinen: Tällaisia vaikutuksia ei ole konsulttien tiedossa.

Takalo: Tietoa tulee varmasti siinä vaiheessa, kun suuria tuulivoimapuistoja rakentuu.

Kuinka paljon tuulivoimapuiston tuotto alenee 30 vuoden aikana?

Tanskanen: Ei juurikaan, sillä niitä huolletaan.

Onko seurantaryhmän tapaamisesta muistiota? Onko melusta tietoa pitkäaikaisista vaikutuksista?

Kilpeläinen: Seurantaryhmään osallistuneista on kerrottu YVA-ohjelmassa ja teemat on nostettu esille. Muistion saa pyydettäessä.

Takalo: Viranomainen ottaa näihin lausunnossa myös kantaa.

Miten te voitte luvata, että alueella voi metsästää vapaasti, koska ette enää ole mukana kun tuulipuisto on tuotantovaiheessa?

Tanskanen: Vuokrasopimuksissa on sanottu, että metsästystä ei rajoiteta. Näistä käydään keskustelua myös metsästysseurojen kanssa.